

pedig olyan díszszel, mely a változott idők ízlésének bélyegét viseli magán.

Nálunk, a hol dacára annak, hogy egy jeles gyárunk van, a Thék Endre-féle, a mely minden tekintetben jó és ízléses zongorákat készít, még mindig többnyire a bécsi Bösendorfer és Ehrbar gyártmányait vásárolják, holott ezek a magyar zongorákat miben sem múlják felül. A zongorát díszítő művészek legelőször az angolok sorából kerültek ki s ott találjuk a szerkezetileg és iparművészetileg legkiválóbb londoni Broadwood és Brinsmead-féle alkotásokat is. Sok művészi értékkel bírnak még a párisi Héber Lippmann zongorái, a ki mahagoni anyagból par excellence a Lajosok stíljében építi meg zongoráit, annyi művészi erőt azonban még nem bírt lekötni, mint az angol gyárosok.

Az első brit zongoratervezők (Bechstein, Steinway) még kalandoztak. Őskeresztény szarkofágot választottak mintául s előszeretettel kölcsönözték át a görög művészetből delfint lábaknak, majd meg egiptomi motivumokkal, lotuszokkal, szkarabeuszokkal, szfinkszekkel s Faraók arcképeivel díszítették a pianofortét. A „correct Gothic“ divata már a nemezebb ízlés diadalát jelenti a zongora díszítésénél. Igen elegánsak azok a zongorák továbbá, a melyeket Jackson tervezett korai olasz-renaisszánsz intarzia alkalmazásával Broadwoodnál. Lassankint pedig egy originális zongora-stílus alakult ki, a melynél fogva előnyösen lehet az angol és amerikai zongorákat megkülönböztetni az európai kontinens hasonló iparművészeti alkotásaitól. Morris, az angol iparművészet atyja, e téren is érvényre juttatta hatását, a síkdiszítésre kiválóan alkalmas perzsa motivumokkal tett próbát a zongoránál és arany meg ezüst részeknek a fába való mélyítését is gyakorolta.

Mint kiváló alkotást szokták emlegetni Burne-Jones által a glasgowi William Grahamnak 1880-ban tervezett két zongorát. Az egyik felső lapján egy allegorikus jelenet van ábrázolva; az Anyaföldet körülfogják gyermekei. A másikon egy poétát megihlet a zene műzsája. Tisztelettel adózva Burne-Jones nagy művészetének, meg kell vallanunk mégis, hogy ily képszerű alkotások alkalmazását valamely bútordarabra nem mernők követendő példaként ajánlani.

KÜLFÖLD.

A BERLINI ÁLLAMNYOMDÁHOZ a német császár művészeti felügyelőket nevezett ki, hogy a nyomdászat terén ez intézet mintaszerű termékeket állíthasson elő. A felügyelő-bizottság tizenkét szakértő emberből áll, a kik az államnyomda igazgatójának meghívására ülnek össze és az összes felmerülő iparművészeti kérdésekre vonatkozólag döntenek s tanácsal szolgálnak. Különösen pedig indítványokat tesznek oly új vagy régi szerző művének kiadási módozatáról, a mely által az államnyomda követendő példát tudna nyújtani a könyvnyomtatás és könyvdiszítés iparművészetére: a betűk, a szedés, a nyomdadísz s az illusztráció tekintetében is határoznak, sőt a papír és festék anyagának megválasztásába is van beleszólásuk. Nemkülönb a könyvkötészetet is tartoznak dekoratív szempontból felkarolni. Továbbá az államnyomda egyéb termékeire szintén kiterjed a bizottság figyelme. Így az értékpapírok, bélyegek, papírpénzek tervezeteinek s kivitelének elbírálása ügykörükbe tartozik. A művészeti felügyelők bizottságának tagjai jelenleg: Peter Jessen, az Iparművészeti Múzeum könyvtárának igazgatója; Fridrich Lippmann, a császári múlapgyűjtemény igazgatója; Wolfg. v. Oettingen, a művészeti akadémia titkára; Albert Krüger, Dr. Hans Mayer, Karl Köpping, rézmetszőművészek; Hans Grisbach, Hasak, Franz Skarabina, Fridrich; Ernst Ewald, az iparművészeti iskola igazgatója; Dr. Miethe és Gerhard Meder, műárús.

Nálunk is üdvösnek bizonyúlna ez intézmény meghonosítása. Magyarországon a nyomdászat és sokszorosító művészet az iparművészetnek kitagadott, vagy legalább is legmostohább gyermeke. A gondozás hiányát nagyon is érezzük, még pedig nemcsak az állami nyomtatványoknál és sokszorosítási termékeknél, hanem sokkal inkább a privát intézetek kiadványainál. Ez utóbbiak szorúlnak rá voltaképpen a nógatásra és nevelésre vagy pedig túlzásaiknak mérséklésére.

MŰVÉSZET A GYERMEK KÖRÉ-
ben cím alatt március hó elején érdekes kiállítás nyílt meg a berlini Secesszió épületében, a melylyel a rendezők a szélesb körök érdeklődését akarják felkelteni,

a gyermeknevelésnek művészi irányban való fejlesztése iránt. Útmutatást akartak adni arra, miként lehet a gyermeknek vele született megfigyelő képességet jól megválogatott szemléleti anyag által fokozni, érzékeit képezni, a szép dolgok iránti fogékonyságát helyes irányban terelni. Ily módon nevelt nemzedék majdan még szemmel nézi az előtte felmerülő jelenségeket, mint olyan, a melynél a külső benyomások iránti legfogékonyabb korban, ezeket a szempontokat a nevelésnél figyelmen kívül hagytak. A kiállítás három főcsoportra oszlik, u. m. 1. szemléltető képek és művészeti faldíszek az iskola és az otthon számára; 2. képes könyvek és 3. a gyermekek művészkedése. Utóbbi a legfontosabb, mert a gyermeklélek spontán megnyilatkozásába enged betekintést. Látjuk abban, hogy mi érdekli a gyermeket, mit szeret a gyermek ábrázolni, szóval mi az, a miből a rajzképességre való tanításnál ki kellene indulni. Mindazok a naiv, közvetlen benyomás keltette rajzok élesen elítélik a ma még általánosan dívó rendszert, a mely elvont elemekre fekteti a fősúlyt, olyan dolgokra, a mit gyermek nem ért, mit szükségképpen csakhamar meg is ún, s a mely tanítási mód mellett lelohad a gyermeknek a rajzolgatáshoz való kedvük.

Nálunk, sajnos, épp azokban a körökben, a melyeknek hívatásuk volna a gyermeknevelés e fontos részének reformjára nézve irányt mutatni, mindaddig mereven elzárkoztak az annyira kívánatos mélyreható reform elől, pedig ez egyike a legfontosabb s legsürgősebb tennivalóknak, a melylyel nemcsak hazai művészetünknek jövőjének egészséges fejlődését biztosíthatjuk, hanem száraz nevelési rendszerünkbe belevihetjük a szépné, a természet szeretetének erkölcsnemesítő kultuszát.

Lapunk egyik közelebbi számában behatódóbban akarunk foglalkozni ezzel a tárggyal, mely, iparművészetünk jövőjének szempontjából, bennünket közvetlenül érdekel.

—i.

PÁRISBAN „ÉCOLE DE LA RUE“ elnevezés alatt egy rendkívül eredeti társulat jött létre, mely célul tűzte ki, hogy munkások s iparosok számára múzeumokban, képtárakban, sőt a szabad ég alatt is előadást tart és ily módon neveli a népet a műízlésre s formaszépség megértésére. A szépné köztulajdonba való átjuttatásánál egy eszközt sem lehet ki-

csinyelni. Arisztotelesz peripatetikusainak, a kik szintén az utcán tanítottak, e modern utódait is komolyan kell vennünk. Már e felől az eszméhez szegődött nagynevű művészek és műértők is kereskedhetnek előttünk. Ott van az „École de la rue“ tagjai közt, hogy csak egy párat említsünk, Arsène Alexandre, Gustave Cahn, Eugène Carrière is és más előkelőségek.

HERKOMER HUBERT BERLIN-ben elkészítette már a német császár másfélméteres zománc-képét. A szakbírálok azonban egyáltalán nincsenek tőle elragadtatva. Valami csodás szépet vártak az ismeretes zománcos pajzs után és várakozásukban nagyot csalódtak. Az óra diadaláról elnevezett pajzsnál ugyanis a kis felületekre osztott zománcmunkák sikerülhettek, ellenben a császárkép nagy méreteivel szemben az email kényes tehnikáját nem bírta szerencsésen érvényesíteni Herkomer. A „tűzben pikturálás“ mai fejlettségével ily nagy feladatot megoldani nem lehet. A művész sokat kísérletezett, dolgozott és kínlódott, mindez azonban nem érdekli a közönséget. Az „ezerfejű Czézár“ csak befejezett műveket honorál tetszésével s azt, hogy mily úton jön létre a műremek, nem kutatja, valamint egy nem sikerült kísérletet sem tud méltányolni, mint látjuk.

AZ OLASZ MÁRVÁNYSZOBROK, ismeretes tartalmatlan realizmusuk ellenére is, csaknem mind elkelték a párisi kiállításon. Milano, Florenc, Róma és Nápoly közepes szobrászai jó üzletet csináltak a világkiállításon, egynémelyik műveért hétezer frankot is kapott, az igaz, hogy sok példányban a drágákat nem vették. Annál kapósabbak voltak az apróságok: „Napoleon gyermekkorában“ 150-szer, a „Pillangó“ 400-szor, a „Nyúl hozzá“ 300-szor és a „Kis florenci nő“ 600-szor kelt el.

A BERLINI PRUDERIE ISMERETES. Újabban Heermann báró tette szóvá az ottani képviselőházban, hogy a Königlische Porzellanmanufaktur tárgyain meztelenségek is fordulnak elő és kérte annak eltiltását. Kevéssel azelőtt pedig egy előkelően öltözött öreg úr rendőri segítséggel távolított el ugyanazon porcellángyár Leipziger Strasse-i kirakatából egy

vázát, a melyen Psychét csókolja Ámor, továbbá több Wägener és Klimsch-féle szoborművet, jöhetnek azoknak egy-egy példánya a császárné tulajdonában is van már. Különben, úgy látszik, Bécsben is hódít a lex Heinze szigorú elve. Csak nem rég kobozta el a rendőrség Cranach egy rajzának reprodukcióját és a Ver Sacrumot, a mely közzétette a Klimt Medizin-jéhez készült vázlatokat.

LIPCSÉBEN A KÖNYV IPARMŰVÉSzetének szentelt csarnokban március óta április végéig bezárólag tart egy kiállítás a modern művészi litografiából. Magánosok, üzletemberek és múzeumok fáradoztak azon, hogy az iparművészetnek e szép ágát mennél teljesebb képviselőben állíthassák össze. Anglia, Hollandia, Németország és Franciaország e nemű sokszorosítási technikájának legszebb termékei halmozottak fel. Egyes iskolák, mint a németországiak közül a karlsruhei művészek, de különösen pedig a párisi litográfus-mesterek végtelen egyszerűségükkel tűnnek ki. Ez utóbbiak többnyire faldíszre szánt képekkel szerepelnek a kiállításon.

AREICHENBERGI NORDBÖHMISCHE Gewerbe-Museum-ban egy gazdag érem-sorozat van kiállítva, mely onnét sorba fog vándorolni az összes osztrák iparművészeti múzeumokba. Legnevezetesebb kiállított művészek: Bottée, Cazin, Chaplain, Coudray, Dechamps, Dubois, Dupuis, Grauger, Hannaux, Lechevre, Lefebre, Mariotan, Mouchan, Peter, Pillet, Razumny, Roty, Trojanowski, Vernier, Vernon, Yénasse stb.

TURINBAN 1902-BEN NEMZETKÖZI iparművészeti kiállítás lesz. Védnöke az Aostai herceg. Helydíjat a kiállítók nem fizetnek.

AROUENI SOCIÉTÉ INDUSTRIELLE július, augusztus és szeptemberben az ottani városháza termeiben nagy textil kiállítást rendez. (Exposition des arts appliqués à la décoration des tissus — le meuble — la tenture — le vêtement.) Az említett egyesület, mely 1878 óta a francia államtól az Institute d'utilité publique sorába van felvéve, dr. R. Forrer-t

(Strassburg) kérte fel a kiállítása számára szóló commissaire général pour l'étranger tisztségre.

AMSTERDAMBAN „HET BINNEN-huis“ (a ház belseje) címen egy szövetkezet jött létre művészek és műiparosokból. A tagok saját palotájukban elhelyezett árúcsarnokban állítják ki időről-időre legújabb alkotásaikat. Próbálkozások ki vannak zárva, csakis kész művészek terveinek szolid kivitelét öhajítják forgalomba hozni; tárgyaik kivétel nélkül olcsók és a köznapi használatra alkalmasak lesznek.

SZAKIRODALOM.

TÉREY GÁBOR DR. ÉS PETROVICS *Arzén: Az Országos Képtár metszetyűjteményének betűsoros katalógusa. I—III. rész. Budapest, Hornyánszky, 1900—901.*

Az Országos Képtár tulajdonában lévő grafikai művészeti lapok száma összesen 58,084. E tekintélyes gyűjtemény három alkotó tényezővel jött létre. Törzsét képezi az államtól 1871-ben Eszterházy Miklós hercegtől vásárolt nagyértékű gyűjtemény, ebbe olvasztatott bele 1897-ben a Nemzeti Múzeumtól átvett anyag s végül járultak az egészhez az újabban vásárolt műlapok. Az Eszterházy-gyűjtemény Európa egyik legkiválóbb gyűjteménye. Képviselve vannak benne a grafikus művészetek csaknem összes nagy nevei, darabszáma megközelíti az ötvenezret. A Nemzeti Múzeum kollekcója kisebb ugyan, de szerencsésen egészíti ki az előbbit, részint lenyomatok különbségei, részint az aránylag szép számban képviselt magyar sokszorosító művészeti termékek által.

A katalógus három részből áll. Első részét, az angol és német műlapokról, Térey Gábor dr., az Országos Képtár igazgató öre készítette, a második és harmadik részt, különféle nemzetek közel negyvenezer műlapjáról pedig, Petrovics Arzén úr. Mindketten kiváló ügyszere-ttel és szaktudással oldották meg azt a fáradságos feladatot, a mivel egy ily óriási számból álló gyűjtemény tudományos értelemben vett rendezése áll. El-